

Gunnel Östlund & Helena Blomberg

”Det känns inte jättebra”

– hur digital teknik kan främja barns berättelser i barnutredningar.

“Doesn’t feel great” – how digital technology can promote children’s telling’s in child investigations

The aim was to study children’s participation in child investigations both when a digital application was used and when it was not used. Theoretically, the children’s participation was explored through positioning- and rhetorical analyses of the documentation. In investigative texts where the digital tool was not used, the children’s perspective was presented, but with a lower degree of agency. Two ways of motivating evidence have been identified. One is to alternate the official text, which contains theoretical concepts such as risk and protection factors, with more general descriptions from the child’s situation. In the second approach, the genre of authority has been used together with the child’s own words so that the child is given more agency in the investigative text. The proposals for decisions are in both cases presented from the authority genre and legitimised via “the child’s best interest” and “risk and protection factors” as well as through weaving in witnesses as a rhetorical resource, where children’s voices might be used as evidence. When comparing child investigations with or without the use of the digital tool, the assessments have similar illations. However, a digital tool adapted to children’s perspectives can increase participation in terms of their agency and presence in the investigative text.

Keywords: Social work, welfare assessments, children’s participation, children in need, positioning theory

Gunnel Östlund är docent i socialt arbete vid Avdelningen för Socialt arbete, Akademin för hälsa, vård och välfärd, Mälardalens universitet.

Helena Blomberg är docent i sociologi vid Avdelningen för socialt arbete, Akademin för hälsa, vård och välfärd, Mälardalens universitet.

Kontakt: helena.blomberg@mdu.se

Inledning

I den här artikeln analyseras och diskuteras barns delaktighet i barnutredningar som det framställs i utredningstexter inom socialtjänsten. Artikeln utgår från ett praktisknära forskningsprojekt som i tidigare delstudier (Blomberg m.fl., 2022; Östlund m.fl., 2023) har utvecklat ett digitalt verktyg för att öka barns delaktighet i barnutredningar. Barns delaktighet har sedan länge varit ett internationellt (Hart, 1992; Shier, 2001; Križ & Skivenes, 2017; Woodman m.fl., 2023; Keddel, 2023) och nationellt prioriterat område (Eriksson & Näsman, 2009; Sundhall, 2012; Höjer m.fl., 2022; Eriksson, 2023) inte minst i socialtjänstens utredningar där barns delaktighet varit lagstadgad sedan 1997 (SFS 1996/97:124). Det som föranleder en barnutredning inom socialtjänsten är en orosanmälan. De myndigheter respektive personer som återkommande anmäler oro för barn är förskola, skola, polis, Migrationsverket, grannar, släktingar och familjemedlemmar. Dessutom förekommer återkommande att föräldrar ansöker om hjälp och stöd i situationer då de har svårt att hantera sitt barn (Heimer m.fl., 2018). Alla orosanmälningar leder inte till en utredning, men socialtjänsten går alltid vidare med en utredning om risk finns för att barn har bevittnat eller blivit utsatt för våld (Prop 2020/21:170). Utredningskravet i relation till våld kan i praktiken, vid obefogade anmälningar, leda till att gränserna mellan förhandsbedömning och barnavårdutredning blir oklara och konsekvensen blir pseudo-barnavårdsutredningar (Ponnert, 2023) samt ökat administrativt arbete för socialsekreterarna. För att säkra barns skydd och ge socialarbetare möjlighet att utveckla det sociala arbetet efterfrågar forskare systemisk kunskap om hur organiseringen av det sociala arbetet kan påverka socialarbetare i sin yrkesutövning (Munro, 2020) och likaså hur rättsliga regler kan tolkas i praktiken (Ponnert, 2023) samt ett ökat fokus på barns medverkan i utredningarna, inte minst när det gäller problemformulering och anpassning av insatser (Heimer m.fl., 2018).

Barnkonventionen blev lag i Sverige 2020 (SFS 2017/18:1197) och det har ytterligare stärkt betydelsen av att barnen själva ska få möjlighet att delta i utredningsprocessen. Barns perspektiv och delaktighet ska vara centralt i socialtjänstens utredningar, men har kritiserats av forskare för att få för lite utrymme (Eriksson & Näsman, 2009; Enell, 2009; Sundhall, 2012; Heimer m.fl., 2018; Knezevic, 2020). Barns rätt till delaktighet handlar om att barn ska komma till tals och få framföra sina tankar, känslor och upplevelser där någon lyssnar och tar hänsyn till dem, dessutom ska barnens perspektiv ligga till grund för de professionellas bedömningar (Larsson & Hultman, 2019). Men barns rätt behöver även vägas emot barns bästa och föräldrars rätt och därför menar Larsson och Hultman (2019) att det behöver utvecklas tydligare rättsprinciper. Det gäller framför allt barns rätt att överklaga fattade beslut som de motsätter sig, eftersom barns lagstadgade delaktighet trots att barnkonventionen blivit lag är begränsad. Det innebär att det finns ett behov av en förändrad syn på barn

och barndom där barnen till större del ges möjlighet att vara agenter i sitt liv (Stang, 2020).

Att göra barnutredningar är utmanande, en del av utmaningen består av ett tidskrävande arbete med att producera korrekta texter i utredningar vilket kan begränsa tiden för barnsamtal (Matscheck & Berg Eklundh, 2015; Heimer m.fl., 2018). Dokumentationen ingår i välfärdssamhällets produktion av texter som förväntas skrivas med en enkel och förståelig svenska eftersom texten är tänkt att kunna förstås av dem som berörs. Till viss del används kanslisvenska i barnutredningar som kan försvåra kommunikationen från myndigheten till de som berörs, och det kan ibland vara svårt att veta vems bedömning utredningen vilar på (Ström, 2017).

Kommunikation i tal och skrift är centralt för att skapa förtroende och bygga relationer till klienter (Hall m.fl., 2014). Relationens betydelse i socialt arbete är grundläggande för såväl en välfungerande utbildning som en evidensbaserad praktik (Jones & Sherr, 2014). Det relationella sociala arbetet kan dock komma att utmanas av digitaliseringen (Nordesjö m.fl., 2022) eftersom mediet i sig sällan är en genväg till att lösa organisatoriska problem eller skapa en välfungerande kommunikation (Gillingham, 2018). Trots kritik mot digitala insatser kan det relationsbaserade sociala arbetet bland barn och unga med fördel bedrivs med digitala verktyg (Tregeagle & Darcy, 2008). De flesta barn trivs och är bekväma med digitala medier, eftersom det är en naturlig plats i barns och ungdomars värld. Men det finns många svårigheter i att föra in och dra nytta av digitala verktyg inom socialtjänstens arbetsområden, inte minst gäller det lagring av digital kommunikation (Svensson & Larsson, 2017).

Syfte

Syftet med vår empiriska studie är att studera dokumentationen av barns delaktighet och perspektiv i barnutredningar när en digital applikation har använts respektive inte använts. Studien avser att bidra med kunskap om digitala alternativ att nå och utveckla barns delaktighet i socialtjänstens barnutredningar. Det innebär att studien använder tidigare avslutade utredningars dokumentation för att jämföra med dokumentation i vilken en digital applikation har använts.

Specifika frågeställningar i studien:

- Kan en digital applikation anpassad till barns världar och uttryck utöka barns delaktighet i socialtjänstens utredningar?
- Hur positioneras barn i de olika utredningstexterna när den digitala applikationen används eller ej?

Metod och empiriskt underlag

Den här kvalitativa studien analyserar utredningstexter från socialtjänstens barnutredningar i en mindre kommun i södra Sverige. Centralt är att urskilja hur och vad som produceras i texterna med fokus på barns delaktighet (Silverman, 2006). Det innebär att metoden har en socialkonstruktionistisk ansats i sökandet efter barns positioneringar och agens eller utebliven agens och vad som förmedlas i utredningstexterna (Silverman, 2006). För att identifiera hur och vad som produceras i utredningstexterna används också analysverktyg som retoriska resurser. De används för att skapa autenticitet och legitimera förslag till beslut (Potter, 1996). Dokumenten har studerats inom ett forskningsprojekt, som utgår från barnutredargruppens egen innovationsidé om ett digitalt verktyg för att öka barns delaktighet i utredningar. Tillsammans med oss forskare inom socialt arbete och teknik har socialarbetarna utvecklat, testat och provat det digitala verktyget (Blomberg m.fl., 2022; Östlund m.fl., 2023). Det har även utvecklats gemensamt med skolbarn som har bidragit med designen av applikationen för att anpassa den till barns världar och uttryck. Applikationen används på läsplatta och är självinstruerande, det vill säga har få språkliga instruktioner och inbjuder barnet till att rita sig själv och andra – exempelvis familjemedlemmar, kamrater och skolpersonal samt händelser och situationer. Dessutom erbjuder appen möjligheter att visa känslomässiga reaktioner på sig själv och andra samt hur barnet kan förmedla vilka personer som kan bidra med kunskaper om barnet utifrån dess perspektiv och på så sätt föreslå vilka socialsekreteraren ska samtala med för att få ökad kunskap om barnets situation.

Den dokumentationstext som studerats återfinns inom den strukturerade BBIC-modellen (Barns behov i centrum) som används av Sveriges kommuner med inspiration från England och Wales. Användningen av BBIC-modellen har visat att barns behov och föräldrars förmågor nu skrivs fram tydligare i barnutredningarna om än med ökad administrativ ansträngning för utredarna (Matscheck & Eklundh, 2015). Anpassningen av BBIC:s dokumentationsverktyg har under åren förenklats och förbättrats, inte minst dess bidrag till ökat fokus på barns perspektiv i barnutredningar (Enell, 2009) men kritiserats fortsatt för att vara tidskrävande. I BBIC-dokumentationen skriver utredaren fritt vägledd utifrån underrubriker i dokumentet. Den första sidan av BBIC-dokumentationen innehåller utredarens avslutande bedömning, och de områden som ligger till grund för utredningens förslag till beslut är barns utveckling, familj och miljö samt föräldrarnas förmåga.

Följande empiriska underlag ingår i analysen:

Data A består av en total population (117) avslutade utredningar från åren 2018–2019 för barn 2–12 år (se tabell 1).

Tabell 1. Data A: Barns delaktighet, orsak till oro och accepterade insatser i avslutade barnutredningar i en liten svensk kommun under två år för barn i åldern 2–11 år.

Avslutade barnutredningar 2018–2019. Totalt antal 117 (72 pojkar och 45 flickor)				
Barns delaktighet	Samtal med socialtjänsten	Deltog ej i samtal med socialtjänsten	Observation hemmet	Barnahus samtal
	74	19*	17	7
Orsak till oro	Våld/hedersrelaterat	Omsorgsbrist	Förälders missbruk	Sexuella övergrepp
	81/4	18	11	3
Insatser	Föräldrar tackar nej till insatser	Öppenvård till föräldrar	Öppenvård till barn	Placering barn
	55	42	8	6

*Barnen saknade tillräcklig språkförmåga eller valde själva att inte delta, dock finns fungerande kontakter med andra professioner som även har bedömt barnens situation.

Data B består av ett mindre antal (13) avslutade utredningar där ett digitalt verktyg har använts i utredningsprocessen 2020–2022 (se tabell 2).

Tabell 2. Data B: Barns delaktighet, orsak till oro samt accepterade och nekade insatser i avslutade barnutredningar med det digitala verktyget för barn i åldern 4–12 år.

Avslutade barnutredningar 2020–2022. Totalt antal 13 (9 pojkar och 4 flickor)				
Barns delaktighet	Samtal med socialtjänsten	Deltog ej i samtal med socialtjänsten	Observation hemmet	Barnahus samtal
	13	0	0	0
Orsak till oro	Våld	Omsorgsbrist	Förälders missbruk	Normbrytande beteende
	8	3	1	1
Insatser	Öppenvård till föräldrar	Föräldrar tackar nej till insatser	Öppenvård till barn*	Placering barn
	5	3	1	2

*Två barn har pågående insatser med skolan respektive BUP.

Kommunen där data insamlats har cirka 9 000 invånare och är placerad i södra Sverige. Barnutredarna i kommunen är en relativt liten grupp. Fem av sex barnutredare som använt appen under 2020–2022 har också varit verksamma under 2018–2019, vilket innebär att i princip alla utredare utom en har bidragit till dokumentation i data A och data B.

Analys av data

Data A, avslutade barnutredningar där appen inte använts, har lästs och sorterats i tabellform efter barns delaktighet, det vill säga i vilken mån barnen kommer till tals i utredningarna och orsaken till orosanmälan. Läsning gäller enbart BBIC-dokumentationen i de avslutade utredningarna och i dem har fokus för analysen varit att urskilja hur barnens perspektiv tydliggörs och hur de positioneras i utredningstexten. Utredningar där barnens perspektiv skrivits fram i texten, exempelvis att de citeras i utredningstexten, förekommer sällan även om samtal gjorts med barnen. Däremot beskrivs återkommande i utredningstexterna barns bästa, vilja och trygghet, oavsett huruvida barn kommer till tals (Silverman, 2006). Utdrag från dokumentationstexten (BBIC) där barns perspektiv framträtt genom referens till deras röster har kopierats och sparats för att i ett senare skede jämföras med utredningstexterna där applikationen har använts. Framställningen av empiriska exempel utifrån data A i resultatet utgår från det karaktäristiska i både vad som tas upp i orosanmälningar och hur dokumentationen skrivs fram när det gäller barns perspektiv. Sökningen efter karaktäristiska beskrivningar i BBIC-dokumentationen innebar en språknära analys, där materialet kunde sorteras in i vilka ordval, meningsfraser, teoretiska begrepp, hänvisningar/citeringar som används och vad de åstadkommer i utredarnas argumentation kring förslag till beslut.

Data B, utredningsdokumentation i vilken den digitala applikationen har använts, har lästs och sorterats utifrån samma premisser som gjordes med data A – hur dokumentationen skrivs fram, barns talutrymme och hur barnet positioneras i utredningstexten (Silverman, 2006). När det gäller data B har barnutredarna inte blivit tillsagda hur de ska dokumentera de utredningar som gjorts med den digitala applikationen, utan har endast fått information att de inte ska tänka annorlunda vid dokumentationen. Trots den informationen har flera av barnutredarna skrivit text om hur barnen använt applikationen och om hur den har underlättat för barn att bidra med sina berättelser i samtalen. För att söka svar på huruvida den digitala applikationen kan bidra till att öka barns delaktighet har vi jämfört de olika utredningstexterna (data A och data B).

Etiska överväganden

I de citat som används i resultatdelen har detaljer som kan hänföras till enskilda personer, barn och vuxna ändrats för att säkerställa personernas integritet. Namnen som används är fingerade och relativt könsneutrala för att undvika igenkänning av de barn som utredningstexten gäller. De barn och föräldrar som deltagit i utredningar där den digitala applikationen använts har blivit informerade om forskningsprojektets syfte: ökad delaktighet för barn i socialtjänstens utredningar samt att forskningsdeltagande är frivilligt och att det kan avslutas utan att det berör familjens fortsatta kontakt med socialtjänsten. Samtyckesblanketter har undertecknats av föräldrarna och barnen har tillfrågats muntligen av utredaren. Forskningsprojektet har tillstånd från forskningsetisk kommitté. I presentationen av data B där applikationen använts har utredarens avslutande bedömning ibland lämnats därhän, för att säkra att barnet och familjen inte skulle kunna identifieras eftersom barnen beskriver detaljer som skulle kunna kännas igen om för mycket information ges.

Teoretiska utgångspunkter

För att urskilja barns delaktighet och hur barnet positioneras i utredarnas dokumentation utgår artikeln från positioneringsteori och retorisk analys. Positioneringsteorin har utvecklats inom det narrativa och diskursiva fältet för att studera identitetskapande i interaktion (Bamberg, 1997; Davies & Harré, 1990; Georgakopoulou, 2006). Diskurser och deras medföljande berättelser öppnar upp för möjliga identiteter att tillskriva sig själv och andra. Diskurser sätter också upp villkor för hur vi kan tala om fenomen, likaså vad som villkorar berättelser, vem som har rätt att uttrycka sin berättelse och vad vi tillskriver andra individer för identitet och egenskaper (Börjesson & Palmblad, 2008). I kontexten av barnutredningar betraktas här utredarnas texter som korta skriftliga berättelser kring barn och deras familjeförhållanden. Likväl som utredarna behöver förhålla sig till genren att producera en myndighetstext. Den definition av berättelse som studien utgår från är att den innehåller minst två karaktärer, hur karaktärerna relaterar till varandra och vilken intrig relationen kan ge upphov till (Bamberg, 2004). Bilderna, som skapas i det digitala verktyget av barnen, förstärker berättelsen om dem och den situation som barnen förmedlar i interaktion till socialsekreteraren (jfr Blomberg m.fl., 2022; Pink, 2007).

Artikeln använder delar av Bambergs (1997) olika analyssteg (utan hierarkisk ordning):

- Positionering inom berättelsen (som socialarbetarna skriver fram den i utredningstexten): Hur är karaktärer positionerade i relation till varandra i berättelsen?
- Positionering i berättarkontexten (sammanhanget för utredningstexten): Vad åstadkoms och förmedlas av utredarna?

Möjliga identiteter eller positioner för barn att inta eller tillskrivas är avhängigt de diskurser om barn och unga som kontinuerligt reproduceras i olika sammanhang. Positionering sker i förhandling i interaktioner mellan barn och vuxna. I tidigare studier kring barn som har upplevt våld positioneras barn som oskuldsfulla och underordnade i relation till den vuxna förövaren samtidigt som de är beroende av den vuxna (Andersson & Carter, 2014). Det finns svårigheter för barn att göra motstånd mot positioner som de tillskrivs (Sundhall, 2012). Likaså skapas svårigheter för barn att göra sina röster hörda när de positioneras som inkompetenta eller problematiska när de vägrar delta i behandlingar (Iversen, 2013). I en annan studie visar resultatet på vikten av att positionera barn som både offer och aktör för att säkerställa stöd och skydd samt att deras rättigheter och behov blir tillgodosedda (Åkerlund, 2017). Det är således centralt att barnutredaren ger utrymme för barn att få uttrycka sig via sina berättelser, bilder och beskrivningar samt att få möjlighet att positionera sig i relation till vårdnadshavare och andra vuxna i barnutredningar, inte minst då det gäller våldsutsatthet.

När man skriver utredningstexter används emellanåt agentstrykning, vilket skapar en otydlighet kring vem som bär ansvaret för bedömningen av det insamlade materialet (Ström, 2017). Retoriskt sett handlar genretexten i myndighetsutövning om att bedömningarna behöver framstå som fakta och neutrala – att det bygger på en objektiv verklighet om hur saker och ting förhåller sig (Potter, 1996). Användningen av fraser som ”utredningen visar att”, ”bedömningen är att” är retoriska resurser när man konstruerar fakta, vilka kan vara svåra att ifrågasätta. Ytterligare retoriska resurser som förstärker och legitimerar en bedömning är att väva in trovärdiga personer som *experter* eller *vittnen* i utredningstexten (Potter, 1996). Att nyttja *detaljer* och *citeringar* av barns och/eller andra vuxnas berättande skapar en autenticitet samt unikhet och är ett annat sätt att konstruera fakta (Potter, 1996). I analysen av dokumentationstexten är det centralt att också se vilka retoriska resurser som används för att innehållet ska uppfattas som en myndighetstext och legitimera förslag till beslut.

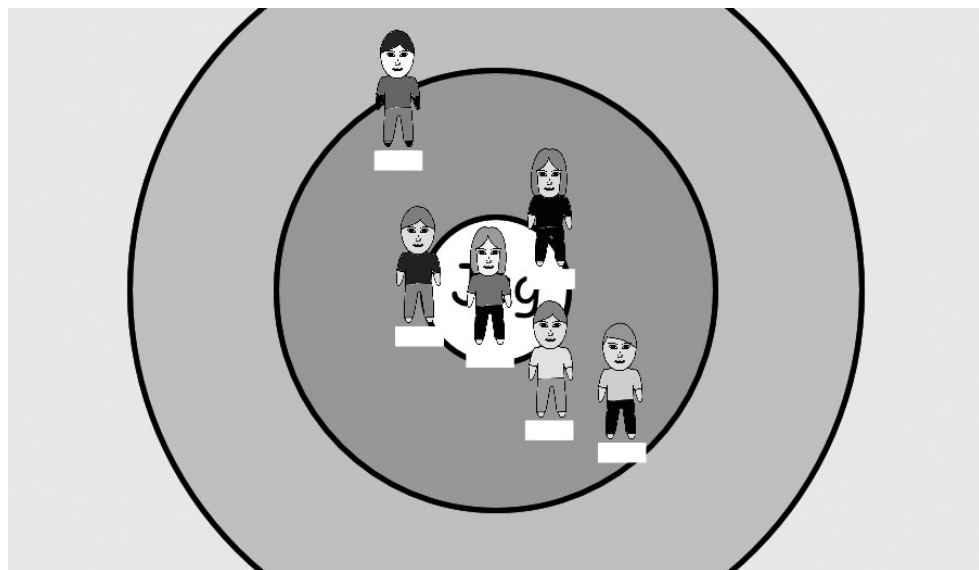
Resultat

Professionellas arbete med applikationen i barnutredningar

I de utredningar där appen (datamaterial B, 2020–2022) använts nämns det i utredningstexten att barnen ingår i forskningsprojektet, och ibland beskriver utredaren hur de har arbetat med appen. De utredningar där den digitala applikationen har använts liknar naturligtvis tidigare barnutredningar när det gäller att undersöka vårdnadshavares föräldraförmågor samt barnets risk och skyddsfaktorer för att utifrån en sådan bedömning säkra barnets psykosociala utveckling och tillgodose en tillräckligt trygg uppväxt med en fungerande skolgång. I de nyare utredningarna där appen använts finns nu i flera av dem utförliga beskrivningar som innefattar barns berättelser. I resultatavsnittet visas först exempel från utredningar där den digitala applikationen använts, data B.

Göra och placera personer i relationskartan – Tims illustrationer

I sin utredningstext beskriver barnutredaren att hon inleder samtalet med att introducera appen i vilken Tim 5 år får rita sig själv och de personer hen tycker är viktiga. Därefter får Tim själv på egen hand placera in personerna i appens relationskarta som består av runda fält (se figur 1).

Figur 1. Relationskarta med egna personer från den digitala applikationen.

Var Tim själv placerar sig i förhållande till förskolelärare, föräldrar och syskon ger information om hans situation och perspektiv. För Tim blev arbetet med appen en uppvärmning och en brygga till att berätta om sina svåra upplevelser i hemmet. Det var en berättelse som blev avgörande för utredningens innehåll och bedömning enligt utredningstexten:

Under samtalet arbetar Tim från start i appen. Tim gör en relationskarta med appen och sätter en förskolelärare närmast sig och på andra sidan ett syskon. Därefter kommer mamma och så lite längre bort de mindre syskonen. Tim placerar pappan på ett annat ställe och längre bort på kartan. Tim börjar därefter berätta vad han sett hemma. (Utredningstext, Tim 5 år)

Utredaren positionerar Tim som aktiv och villig att prata om sin familj med stöd av appen. Barnet ges agens i samtalet och får möjlighet att illustrera situation och position. Genom aktiv handling ges utrymme för självreflektion och berättandet av det som är svårt blir möjligt. De personer som är en del av Tims berättelse i den givna situationen är förskoleläraren och ett syskon som står honom närmast, därefter mamman och de andra syskonen. Det blir tydligt hur Tim tar avstånd från pappan i och med att pappan positioneras som en vuxen som han inte vill ha nära. Under delar av bedömningen i utredningstexten står följande:

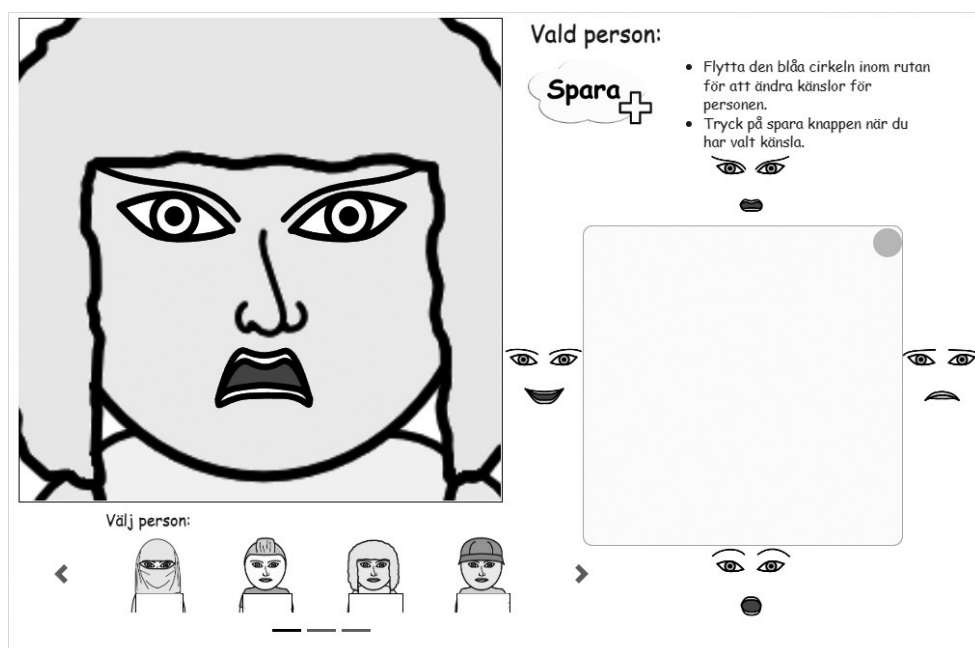
Tim har fått komma till tals i utredningen och uttrycker att mamman älskar barnen men deras pappa älskar inte mamma och han slår småsyskonen. Utifrån att Tim är ung (5 år) så bygger utredningen också på tidigare kännedom om familjen samt skolan och BVC-bedömningar samt samtal med föräldrarna. När det gäller Tims utveckling ses riskerna som främst våld i hemmet. Tim har annars en positiv utveckling. Det finns oroande riskfaktorer men även skyddsfaktorer som kan verka positivt på Tims utveckling om han får växa upp i en trygg miljö utan våld. I samtal med Tim placerar han en lärare och sitt äldre syskon nära sig på relationskartan, sedan kommer mamma. Pappa har Tim satt enskilt och en bit bort från honom. Även de yngsta syskonen är på samma avstånd som pappan men de är i samma område som Tim och de andra. Pappa står ensam. Det är annars vanligt att föräldrarna ligger nära barnet. (Utredarens bedömning).

I bedömningen visas Tims delaktighet när delar av hans berättelse finns med som: "uttrycker att mamman älskar barnen men deras pappa älskar inte mamma och han slår småsyskonen". Den formuleringen positionerar Tim som ett vittne till våld i hemmet men älskad av en förälder. I utredningstexten används även teoretiska begrepp som "riskfaktorer" och "skyddsfaktorer" för att i princip förmedla samma

budskap som Tim, men blir ett sätt här att luta sig mot den objektiva genren att skriva en myndighetstext (jfr Ström, 2017). Det finns en pendling till Tims berättelse igen när utredaren detaljrikt använder resultatet av bilden från relationskartan i appen som ett "bevis" i den argumentering utredaren ger i sin bedömning. Därefter nyttjar utredaren en mer objektiv formulering, "annars vanligt att föräldrarna ligger nära barnet", för att visa vad som är normen – som blir ett sätt att förstärka Tims perspektiv i bedömningen.

Visa sina och andras känsloreaktioner – Sam delger sina upplevelser

Förutom att använda relationskartan kan barnen uttrycka sina eller andras känslor utan ord i den delen av appen som handlar om känslor. Barn kan i appen skapa personer, sig själv, sina föräldrar eller andra och via känslofunktionen visa hur de reagerar känslomässigt genom att röra en blå punkt som ändrar personens känslouttryck (figur 2).

Figur 2. Känslofunktionen: att visa känslor utan ord.

Nedan följer ett exempel på dokumentationstext som visar hur berättelser kan uppstå naturligt när barn använder känslofunktionen. Sam, 7 år, berättar om hur hen reagerar på sina föräldrars sätt att vara och vad som vore en behövlig förändring i familjen:

Sam berättar att hemma hos mamma hjälper hen till, om mamma säger till. Pappa säger inte till att hen ska göra något. Om Sam hjälper till handlar det om att hen tar bort sin tallrik och leksaker. Hemma hos mamma spelar Sam på mobilen, tv:n och tittar på tv. På helger kan Sam vara ute och leka med vänner och med mamma. De leker med radiostyrda bil/bilar. Mamma säger till om hen gör något fel. Då lär sig Sam rätt och fel. Sam får skapa sina föräldrar och relationskarta på appen. Sam ritar sin mamma och gör känsla arg på henne. Sam berättar att när hen inte gör som mamma säger blir hon arg och skriker. Då brukar Sam springa iväg och gå till sitt rum om hon ber hen göra det. "Det känns inte jättebra." Hos pappa kan de gå ut och leka i snön. Sam mår bra hela tiden hos pappa och vill inte ändra på något mer där. Pappa skojar och säger att Sam kanske önskar få mat i rätt tid. Pappa säger inte till om Sam gör något fel. Sam skapar känslan arg även på sin pappa på appen. Pappan är arg på mamma för att inte mamma lyssnar på pappa. Sam säger att om hen fick ändra på något hade Sam önskat att mamma skulle sluta skrika. (Utredningstext, Sam 7 år)

I texten positioneras Sam som aktiv och självreflekterande kring olika situationer och sina samt andras känslor. Mamman positioneras i relation till Sam som kravstäl-lande, lekkamrat, skrikande och arg, medan pappan positioneras som lekkamrat och skojfrisk som inte tillrättavisar Sam. Genom känslofunktionen kan Sam visa vad som känns bra hos föräldrarna och vad som behöver förändras. Utredningstexten visar också på detaljer utifrån Sams berättelse, som "leka med radiostyrda bilar", "springa iväg till sitt rum", vilket dels skapar en autenticitet och förmedlar en målände bild av hens vardag (jfr Potter, 1996), dels visar hur utredaren genom tillämpningen av appen kan få fram barnets perspektiv.

I utredarens motivering till beslut går det att läsa följande:

Insats i form av öppenvårdens familjebehandlare påbörjade under utredningsti- den, då mamma ansökt om stöd i sin föräldraroll i form av hur hon skulle hantera sin ilska i förhållande till Sam. Bedömningen är att behovet av insatsen öppenvård "Tryggare barn" fortfarande behövs. (Utredarens bedömning)

Bedömningen är skriven i den objektiva genren som skapar tyngd till förslaget om insats som utgår från barnets perspektiv. Det är tydligt att Sams berättelse och röst blir hörd i utredningen eftersom en förändring påbörjades redan under utredningsti- den. I utredningstexten positioneras mamman som hjälpsökande och medveten om att hon behöver stöd som förälder.

Skapa platser – Tintin sorterar

Det finns en ritfunktion i appen där händelser och situationer kan illustreras fritt. Det är något som Tintin utnyttjade och som fick hen att kunna sortera och skilja ut delar i sina svårigheter. Återkommande i socialtjänstens barnutredningar är att utredningarna ofta handlar om föräldrars samarbetssvårigheter som kan visa sig i barnens beteenden. Men det är inte ovanligt att föräldrar ber socialtjänsten om hjälp för barns utagerande beteenden i syfte att dessa inte ska utvecklas ytterligare och leda till ett mer befast normbrytande beteende. I Tintins (10 år) utredning är det skolan som anmält oro, men föräldrar vill sina barns bästa och tar ofta chansen att få stöd och hjälp. I utredningstexten beskrivs hur Tintin enligt egen utsago (förmedlad via utredningstexten) fick hjälp att sortera sina upplevelser med hjälp av de bilder hen framställde i appen:

För Tintin är familjen viktig. Tintin har också kamrater sedan hen var liten och ingår i ett mindre gäng. De brukar umgås i skolan och spela fotboll ihop. När vi pratar om sociala relationer använder vi också appen. En app där Tintin skapar figurer som föreställer familjen och sätter dem i en relationskarta. Med finns mamma och syskon. Sedan finns hens mammas sambo med som Tintins pappa. De är alla lika viktiga för Tintin. Tintin ritade också en [plats] karta över lägenheten. Hen delar sovrum med sina syskon. Tintin tycker att appen hjälper hen att berätta. Den hjälpte Tintin att förklara utan att allt blev tillsammans. Tintin kunde då sortera det bättre med hjälp av bilderna. (Utredningstext, Tintin 10 år)

Med stöd av appen tydliggörs barnets perspektiv och i ovanstående utredningstext positioneras Tintin som social och aktiv. Hen förmedlar vilka som ingår familjen och hur viktiga de är. Illustrationen av plats får betydelse för hur Tintin kan berätta om sin verklighet och skapa en förståelse för hens situation till utredaren. Utifrån Tintins berättelse gör utredaren följande förslag till bedömning:

Socialtjänstens bedömning är att Tintin kan behöva stöd i sin utveckling för att stärka upp Tintins styrkor och att bemöta riskbeteendet gällande tankar kring våld med mera. Det finns även goda chanser att Tintin kommer att utvecklas bra då hen har många styrkor att bygga på. Risk: Att Tintin löser problemen själv utan stöd från vuxenvärlden. Behov: Tintin har fortfarande behov av stöd och skydd från vuxenvärlden. Mottaglighet: Det är lätt att få en god relation till Tintin. Hen är också medveten om sitt liv och vill få ett bra liv som vuxen. (Utredarens bedömning, Tintin 10 år)

Utredaren använder genren myndighetstext, som markeras i starten med "Socialtjänstens bedömning" och användningen av teoretiska begrepp som "riskbe-

teende”. Samtidigt som den objektiva genren bibehålls i utredningstexten finns en närhet till Tintins berättelse i bedömningen. Tintins agens synliggörs i utredningstexten under rubrikerna ”Risk”, ”Behov” och ”Mottaglighet”, som positionerar hen som problemlösare, omsorgsbehövande, social och reflekterande.

Professionellas arbete med barnutredningar utan digital applikation

I de avslutade utredningarna (data A, 2018–2019) som granskats kommer barn till tals om de har språkförmåga och om de vill delta. Den vanligaste orsaken till oro som föranleder utredningen är om barn har bevittnat våld eller utsatts för våld (81 av 117, se tabell 1). Men våld förekommer sällan ensamt, det vill säga att tillsammans med våldet finns ofta vårdnadstvister, psykisk ohälsa och arbetslöshet samt svag social förankring och brister i familjens nätverk.

Hänsyn till barnets bästa – Loves vilja

För Love, 8 år, är det annorlunda, avseende om barn har det bäst hos föräldrarna, och hens vilja tydliggörs i utredningstextens bedömning enligt följande:

Utredningen visar att Love mår bra fysiskt och psykiskt och hen utvecklas väl. Det fungerar bra i skolan och hen har fått kompisar. Loves boende fungerar bra och hen uppfattas som välmående, trygg och har knutit an till fosterföräldrarna enligt undertecknad och referenser. Loves relation till familjens barn fungerar bra. Love vill bo hos fosterföräldrarna. God man är av uppfattningen att det är barnets bästa att bo stadigvarande hos fosterföräldrarna. Även rektor ger fosterföräldrarna goda rekommendationer att de är en bra familj för Love att fortsatt bo hos. Bedömningen är att Loves omsorgsbehov, och för att hen ska fortsätta med en god psykosocial utveckling, bäst tillgodoses i form av en stadigvarande placering hos fosterföräldrarna. (Utredarens bedömning, Love 8 år)

I utredningstexten, som är objektivt skriven, blir Loves agentskap något nedtonad. Love framträder dock mer eller mindre som en passiv aktör, eftersom det inte finns samma närhet till barnets berättelser som i utredningstexter som har haft stöd av appen. Love positioneras i berättelsen som välmående fysiskt och psykiskt i relation till fosterfamiljen och dess barn. Det framgår att barnet har kommit till tals genom formuleringen ”Love vill bo hos fosterföräldrarna”. Den vanligt förekommande frasen ”barnets bästa” återkommer även i denna utredningstext vilket är ett sätt att argumentera för bedömningen. Det som förstärker och legitimerar barnets bästa i utredningstexten är en god man och skolans rektor som vittnar om fosterföräldrarnas goda rekommendationer (jfr Potter, 1996).

Barns trygghet – Teds skyddsfaktorer

I en utredning som gäller Ted 10 år finns en oro för att hen upplevt våld hemma och dessutom är Ted inblandad i våld och bråk i skolan. I utredningens bedömning lyfter utredaren fram Teds perspektiv på sin situation både hemma och i skolan:

Både Ted själv liksom mamman och pappan har framfört i samtal att de har en fungerande familjesituation. Ted har uttryckt i samtal att hen känner sig trygg hemma och att alla i familjen bryr sig om varandra. Ted har även uttryckt att mamma är hens största trygghet och som Ted vänder sig till vid behov. Det som framkommit i utredningen är att det finns flera risker när det handlar om skolsituationen. Dessa risker handlar framförallt om de bråk och konflikter som Ted hamnar i med andra elever i skolan. Ted själv har uttryckt att hen känner sig orättvist behandlad i skolan och att hen blir tillsagd för saker som andra barn egentligen har gjort. [...] Ted har en nära och trygg relation till båda sina föräldrar och syskon och hen får sina behov tillgodosedda i hemmiljön. Även fast Teds skolsituation delvis är ansträngd har hen ändå en anknytning till skolan, Ted har hög närvaro och bedöms kunna nå upp till målen. Då det finns flertalet skyddsfaktorer och enstaka riskfaktorer, som inte är omfattande, bedöms risken vara låg att Ted far illa i nuvarande situation. (Utredarens bedömning, Ted 10 år).

Utredningstexten visar vilka som har fått komma till tals i ärendet: barnet själv och föräldrarna. Trots att texten är skriven i den objektiva genren, i likhet med föregående text, blir frasen "Ted har själv uttryckt att" ett sätt att inkludera hens delaktighet och perspektiv. Med andra ord, Ted tillskrivs en grad av agens. Ted positioneras som trygg hemma och otrygg och missförstådd i skolan. I utredningstexten blir talet om plats här av betydelse för vilka insatser som behövs. Plats kopplad till frekvensen av risker och skyddsfaktorer i Teds situation blir avgörande i argumentationen för det föreslagna beslutet att inga fortsatta insatser behövs.

Rätt till en uppväxt utan våld – Puck berättar

I ett annat exempel inleds ärendet med en orosanmälan från förskolan om att Pucks (6 år) föräldrar använder våld i uppfostran. I anmälan framgår det att Puck har uttryckt att mamma slår hen på kroppen och pappa nyper i halsen. Följande dokumentation görs:

Under samtal med förskolan har Puck berättat samma sak vid två tillfällen. Under utredningen har Puck uttryckt för socialsekreterare att pappa slår och visade på socialsekreterarens händer hur pappa gör. Det har framkommit att pappa och mamma har varit hjälpsökande tidigare och tagit hjälp av tips och råd de fått av

barnpsykolog och förskolepersonal i hur de kan göra med Puck. Mamma och pappa har rutiner och strategier hemma och har arbetat för att begränsa Pucks spelande. [Hen] tycker om att spela Minecraft på paddan. Det har varit mycket konflikter kring spelandet. Observationerna av Puck under samtalet med hen har visat ett pratglatt och livligt barn som har svårt att sitta still under samtalet. Observationer under samspelet mellan Puck, mamma och pappa visade att de svarade på ett lugnt sätt när Puck frågade något. (Utredningstext, Puck 6 år)

Det är förskolan som först får komma till tals för att vittna i ärendet. Skrivet i samma objektiva genre med ett utifrånperspektiv positioneras barnet både som offer och aktiv, i och med att hen berättar att pappa slår och fysiskt visar hur samt observationen av hen som pratglad och livlig. Det i sig visar att Puck har blivit lyssnad på och hens röst finns med. Föräldrarna positioneras som hjälpsökande och ansvarstagande genom att be om hjälp och sätta upp rutiner och strategier för att komma till rätta med konflikter. I utredningstexten saknas talet om risker och skyddsfaktorer. I stället används positioneringen av föräldrarna som hjälpsökande och ansvarstagande och Puck som livligt barn, som en del av att legitimera utredarens bedömning eftersom ärendet kom att avslutas med föräldrastöd i form av familjebehandling.

Diskussion

Studiens fokus på delaktighet handlar om att barn ska komma till tals och att hänsyn ska tas till deras berättelser så att de blir en central del av de professionellas bedömningar (Larsson & Hultman, 2019). Delvis kan studien urskilja att barns delaktighet finns i utredningar när det gäller att komma till tals, men det är mer otydligt hur deras berättelser blir en del av de professionellas bedömningar. Hittills visar resultatet, om dock i få utredningar, att det digitala verktyget kan fungera som hjälpmedel när det gäller att öka barns agens och delaktighet i barnutredningar. Det finns en objektiv genre för att skriva en myndighetstext för att den ska vara legitim och trovärdig i socialarbetarnas myndighetsutövning (jfr Ström, 2017). Det innebär att diskurser kring myndighetsutövning och vad som förväntas av de professionella villkorar hur socialtjänstens utredare kan skriva fram barns delaktighet som en del i utredningstext och bedömning. Flera av de avhandlingar som analyserar barns delaktighet i socialtjänstens utredningar använder ett diskursanalytiskt perspektiv: Ponnert (2007), som studerat tvångsplaceringar utanför hemmet i LVU-utredningar, Eriksson och Näsman (2009), Sundhall (2012) och Knezevic (2020), som från familjesekreterares utredningar analyserar barns möjligheter att komma till tals i vårdnadskonflikter. Gemensamt för dessa avhandlingar är att de innehåller kritik mot praktiken: hur normativa (generella) diskurser om barns behov används snarare än specifika beskriv-

ningar av barns behov. Likaså visar Enell (2009), som analyserat barnutredningar före och efter BBIC, att barns generella behov i större utsträckning skrivs fram som fakta i utredningar än barns egna perspektiv. Det blir för socialarbetarna en balansgång mellan att pendla mellan genretext, det vill säga generella beskrivningar, så kallad myndighetstext, och specifika beskrivningar, så att utredningen framstår som neutral och faktabaserad (Ström, 2017). När barns delaktighet skrivs fram via detaljer och närhet till deras berättelser och med hjälp av citat från barnen riskerar utredaren sin objektivitet utifrån normativa värderingar om hur en myndighetstext brukar se ut. Emellertid är att använda detaljer och citeringar snarare retoriska resurser som konstruerar objektivitet byggd på autenticitet och unikheter (Potter, 1996). Vår studie har identifierat två sätt att hantera bevisföring och att relatera till objektivitet i utredningstexter. Den ena handlar om att skriva myndighetstext där utredaren nyttjar teori och forskningsbaserade begrepp som risk- och skyddsfaktorer kopplat till barnets situation i relation till befintlig kunskap. Den andra delen av bevisföringen handlar om att beskriva barnets perspektiv utifrån detaljerade levda erfarenheter som visar på autenticitet och äkthet, det vill säga som visar att utredaren tagit del av barnets "livsvärld" (Bing & Abrahamsson, 2011). Utredaren kan då skriva fram sin bevisföring med hjälp av detaljer som har framkommit i barnsamtal som "evidens" för att legitimeras förslag till beslut (se Tim). När man använder det digitala verktyget kan barns perspektiv bli mer framträdande i utredningarna genom att mer detaljer som ligger nära barns eget berättande används som argument i utredningstexterna. Det som åstadkoms i dessa två olika sätt att skriva fram myndighetstext är hur socialarbetarna legitimerar sina bedömningar samtidigt som barnen till viss del görs delaktiga.

I utredningstexter, där det digitala verktyget inte har nyttjats, visas att barnen har fått komma till tals men har lägre grad av agens. Det är vagare formuleringar som "vill bo hos" eller "har uttryckt att" som gör det svårare att identifiera barns delaktighet. I dessa texter legitimeras förslag till beslut med talet om "barns bästa" och "risk- och skyddsfaktorer" och att väva in vittnen som retorisk resurs. När man jämför barnutredningar med eller utan användning av det digitala verktyget har dock utredningarnas bedömningar liknande innehåll. Det vill säga vad som produceras i dokumentationerna, men hur det produceras kan skilja sig åt (jfr Silverman, 2006). Exempelvis används plats som retorisk resurs i utredningarna på olika sätt. I samtal med stöd av appen kunde barnet rita av lägenheten som möjliggjorde en sortering av konflikter och en förståelse för sin situation (se Tintin). Utan appen som stöd i samtalet skildrades platser som hemmet och skolan i relation till frekvensen av risk- och skyddsfaktorer för barnet (se Ted). Huruvida användningen av det digitala verktyget direkt har påverkat utredningens bedömning är svårt att avgöra och är inte heller syftet med vår studie.

Konsekvenser av utredningstexter som är skrivna i en objektiv genre med ett uti-

frånperspektiv och saknar agens är att det skapar otydlighet kring vem som bedömer och vad bedömningen innehåller (Ström, 2017). I den objektiva genren av utredningstexter framkommer olika grader av barns delaktighet och de mer utvecklade stegen för delaktighet uppnås mer sällan, som att kunna påverka och vara delaktiga i beslut tillsammans med vuxna (Hart, 1992; Shier, 2001). De vaga formuleringarna av barns bidrag i utredningstexter som visas ovan illustrerar den svårighet som finns när det gäller att väga barns delaktighet mot barns bästa och föräldrars rätt (Larsson & Hultman, 2019).

I de utredningstexter som har använt det digitala verktyget positioneras barn som aktivt, socialt, självreflekterande, problemlösare, omsorgsbehövande och vittne. Att använda appen ser ut att ha underlättat för barnet och utredaren att tydliggöra barnets röst och delaktighet i såväl själva samtalet som i dokumentationen. Centralt när det gäller dokumentation med eller utan det digitala verktyget är hur barn positioneras och framträder i texterna, vilket möjliggör dem som aktiva, sårbara, reflekterande, ovilliga och/eller det motsatta, lätta att tycka om med social förmåga. Tidigare forskning understryker vikten av att positionera barn som både offer och aktör för att säkerställa stöd och tillgodose barns behov och rättigheter (Åkerlund, 2017), vilket utredarna till viss del söker uppnå i utredningstexter och bedömningar.

Den skriftliga dokumentationen i utredningarna förväntas garantera att ett kvalitativt utredningsarbete har gjorts, men kravet på utförlig dokumentation har bidragit till att en mindre del av utredningsarbetet används till att ha samtal med dem som berörs. Tidigare utredningar (Data A, 2018–2019) visar att barnsamtal görs i barnutredningarna om barnen har språklig förmåga och vill delta, i annat fall observeras barnen vid hembesök. Det är dock ett stort antal barn som riskerar att vara utsatta för våld och växa upp under otrygga förhållanden (se tabell 1, metodavsnittet). Den stora mängden barnutredningar som socialtjänsten hanterar innehåller ofta en kombination av negativa omständigheter som barn tvingas leva under, som våld, missbruk och föräldrars samarbetssvårigheter/vårdnadstvister. Att barn används som brickor i vuxnas separationer är tyvärr inget nytt fenomen och heller inte specifikt för Sverige (Trocmé & Bala, 2005). Skolans orosanmälningar om barn som ser ut att fara illa i hemmet är även de återkommande garantier för att skydda barn som har det svårt. Ytterligare ett fenomen som återkommer är då en förälder söker orsaker och förklaringar till sin egen svåra situation i barnets beteende eller att de söker hjälp för sitt barns svårigheter och önskar en diagnos som förklarar barnets beteende (Heimer m.fl., 2018).

Digitala verktyg är del av barns liv, förvisso kan papper och penna, färdiga bilder eller kanske dockor användas för att få liknande information från barn, men det är ofrånkomligt att det digitala är mer tilltalande. Barn är ofta mer kunniga än vuxna när det gäller digitala verktyg, vilket gör att de känner sig duktiga och kan då minska mak-

tasymmetrin i samtalen med barnutredaren (Blomberg m.fl., 2022; Östlund m.fl., 2023).

Avslutningsvis, det återstår mer utvecklingsarbete inom socialtjänsten för att uppnå barns lagstadgade delaktighet enligt barnkonventionen. Resultatet i studien ger en inblick i hur ett forskningsprojekt, som har utvecklat ett digitalt verktyg utifrån barnutredarnas innovationsidé, har tagit små steg i ett sådant utvecklingsarbete. Barn som har använt det digitala verktyget ser ut att ha mer inflytande i vad samtalen handlar om, och det finns fler beskrivningar av barnperspektivet i de nyare utredningarna (Data B). Det resultat som framkommit i studien visar viss evidens när det gäller barns möjligheter till utökad delaktighet, trots få antal utredningstexter. Det behövs fler studier av hur dokumentation av barnutredningar genomförs, gärna där olika kreativa metoder tillämpas för att nå målet med ökad delaktighet i situationer när samhället träder in i barns liv.

Finansiering och författarnas tack

Forskargruppen och Mälardalens universitet vill tacka Socialtjänstens barnutredargrupp samt tidigare och nuvarande chefer för möjligheten att utveckla innovationsidén om ett digitalt verktyg för att öka barns delaktighet i barnutredningar. Ytterligare tack riktas till Forte, utan ert forskningsstöd hade projektet varit omöjligt att genomföra.

Referenser

- Andersson, K. & Cater, Å. (2014) Det våldsbevittnade barnets ontologi. *Tidskrift för genusvetenskap*, 35(2/3): 83–103.
- Bamberg, M. (1997) Positioning between structure and performance. *Journal of Narrative and Life History*, 7: 335–342.
- Bamberg, M. (2004) Form and functions of "slut bashing" in male identity constructions in 15-year-olds. *Human Development*, 47(6): 331–353.
- Bing, V. & Abrahamsson, A. (2011) Vem annars ska göra det vi gör: om socialt arbete på familjecentral. *Socialmedicinsk tidskrift*, 88(2): 144–154.
- Blomberg, H., Östlund, G., Lindstedt, P.R. & Cürüklü, B. (2022) Children helping to co-construct a digital tool that is designed to increase children's participation in child welfare investigations in Sweden. *Qualitative Social Work*, 21(2): 367–392. <https://doi.org/10.1177/1473325021990864>
- Börjesson, M. & Palmblad, E. (red). (2008) *Strultjejer, arbetsökande och samarbetsvilliga: kategoriseringar och samhällsmoral i socialt arbete*. Malmö: Liber.
- Davies, B. & Harré, R. (1990) Positioning: the discursive production of selves. *Journal of the Theory of Social Behavior*, 20: 43–65.
- Denvall, V. & Johansson, K. (2012) Kejsarens nya kläder: implementering av evidensbaserad praktik i socialt arbete. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 19(1): 26–45. <http://svt.forsa.nu/Documents/Forsa/Documents/Socialvetenskaplig%20tidskrift/Artiklar/2012/Denvall%20&%20Johansson.pdf>
- Enell, S. (2009) *Barnet i utredningen: en uppföljningsstudie om barns ställning i barnavårdsutredningar genomförda i BBIC*. FoU-rapport 2009:6. Jönköping: IFO Individ och familjeomsorg.
- Eriksson, M. (2023) Enabling children's participation: putting the "good dialogues" model into practice. *Children & Society*, 00: 1–15. <https://doi.org/10.1111/chso.12702>
- Eriksson, M. & Näsman, E. (2009) Utsatta barn i familjerättsprocesser: utredares bemötanden och barns strategier, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 16(1). doi: 10.3384/SVT.2009.16.1.2509.
- Georgakopoulou, A. (2006) Thinking big with small stories in narrative and identity analysis. *Narrative Inquiry*, 16:1, 122–130. John Benjamins Publishing Company.
- Gillingham, P. (2018) Decision-making about the adoption of information technology in social welfare agencies: some key considerations. *European Journal of Social Work*, 21(4): 521–529. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1297773>
- Hall C., Juhila, K., Matarese M. m.fl. (red.) (2014) *Analysing social work communication: discourse in practice*. London: Routledge.
- Hart, R.A. (1992) Barns deltagande: från tokenism till medborgarskap [Children's participation: from tokenism to citizenship]. *Innocenti Essay*, (4), Florens: International Child Development Centre.
- Heimer, M., Näsman, E. & Palme, J. (2018) Vulnerable children's rights to participation, protection, and provision: the process of defining the problem in Swedish child and family welfare. *Child & Family Social Work*, 23(2): 316–323. <https://doi.org/10.1111/cfs.12424>
- Höjer, S., Hultman, E. & Larsson, M. (2022) What do actors in child protection processes in Sweden know about children's rights to participation and about talking to children? *Nordic Social Work Research*, publicerad online 22 februari. doi:10.1080/2156857X.2022.2041072
- Iversen, C. (2013) Predetermined participation: social workers evaluating children's agency in domestic violence interventions. *Childhood*, 21(2): 274–289.
- Jones, J.M. & Sherr, M.E. (2014) The role of relationships in connecting social work research and evidence-based practice. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 11(1–2): 139–147. <https://doi.org/10.1080/15433714.2013.845028>

- Karlsson, H. (2021) Is discrimination a driving force behind the over-representation of children with an immigrant background in Swedish out-of-home care? A quantitative study from Stockholm City. *European Journal of Social Work*, 24(4): 629–641. <https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1793113>
- Keddell, E. (2023) Recognising the embedded child in child protection: children's participation, inequalities and cultural capital. *Children and Youth Services Review*, 147. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.106815>
- Knezevic, Z. (2020) *Child (bio)welfare and beyond: intersecting injustices in childhoods and Swedish child welfare*. Doktorsavhandling 311. Mälardalens universitet.
- Križ, K. & Skivenes, M. (2017) Child welfare workers' perceptions of children's participation: a comparative study of England, Norway and the USA (California). *Child & Family Social Work*, 22: 11–22. doi:10.1111/cfs.12224.
- Larsson, M. & Hultman, E. (2019) Barns rätt till delaktighet vid beslutsprocesser inom den sociala barnvården: vad betyder barnkonventionen och den rättsliga bedömningen för tillämpningen i praktiken? *Barn – forskning om barn og barndom i Norden*, 37(3–4). <https://doi.org/10.5324/barn.v37i3-4.3381>
- Matscheck, D. & Berg Eklundh, L. (2015) Does BBIC make a difference? Structured assessment of child protection and support. *Nordic Social Work Research*, 5(3): 193–211.
- Munro, E. (2020) *Effective child protection*. (3 uppl.). London: Sage publication Ltd. ISBN 978-1-5264-6473-6.
- Nordesjö, K., Scaramuzzino, G. & Ulmestig, R. (2022) The social worker-client relationship in the digital era: a configurative literature review. *European Journal of Social Work*, 25(2): 303–315.
- Pink, S. (2007) *Doing visual ethnography*. London: Sage Publication.
- Ponnert, L. (2023) Mellan rättslig reglering och professionell logik: att hantera orosanmälningar om våld i barnvården. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 30(1): 415–434.
- Potter, J. (1996) *Representing reality: Discourse, rhetoric and social construction*. London: SAGE Publications Ltd.
- Proposition (2020/21:170). *Barn som bevitnar brott*. Justitiedepartementet.
- Shier, H. (2001) Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children & Society*, 15(2): 107–117. <https://doi.org/10.1002/chi.617>
- Silverman, D. (2006) *Interpreting qualitative data, methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage publications Ltd.
- Svensk författningssamling (SFS 1996/97:124). *Del 1 ändring i socialtjänstlagen (1980:620)*. Socialdepartementet.
- Svensk författningssamling (SFS 2017/18:186). *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*. Socialdepartementet.
- Stang, E. (2020) Ethical decision-making in internet research: investigating protest groups against child welfare services on facebook. *Qualitative Social Work: QSW: Research and Practice*, 19(2): 301–317. <https://doi.org/10.1177/1473325018796120>
- Ström, P. (2017) *Utredning inleds: språk, genredrag och ansvar i barnavårdsutredningar*. Linnaeus University Dissertations nr 293/2017. Växjö: Linnaeus University Press.
- Sundhall, J. (2012) *Kan barn tala? En genusvetenskaplig undersökning av ålder i familjerättsliga utredningstexter*. Diss. Göteborg: Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet.
- Svensson, L. & Larsson, S. (2017) *Digitalisering och socialt arbete: en kunskapsöversikt*. (5 uppl.). LUii reports, 3(5). Lunds universitets internetinstitut (LUii).
- Treagle, S. & Darcy, M. (2008). *Child Welfare and Information and Communication Technology*:

- Today's Challenge, *The British Journal of Social Work*, 38(8): 1481–1498. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcm048>
- Trocme, N. & Bala, N. (2005) False allegations of abuse and neglect when parents separate. *Child Abuse & Neglect*, 29: 1333–1345.
- Woodman, E., Roche, S. & McArthur, M. (2023) Children's participation in child protection: how do practitioners understand children's participation in practice? *Child & Family Social Work*, 28(1): 125–135. <https://doi.org/10.1111/cfs.12947>
- Åkerlund, N. (2017) *Barns relationer i våldets närhet: respons, positioner och möjligheten till barns röst*. Diss i socialt arbete. Linköping: Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Avdelningen för socialt arbete, Linköpings universitet. Linköping Studies in Arts and Science No. 709. <https://doi.org/10.3384/diss.diva-134907>
- Östlund, G., Rautell Lindstedt, P., Cürüklü, B. & Blomberg, H. (2023). Developing welfare technology to increase children's participation in child welfare assessments: an empirical case in Sweden, *European Journal of Social Work*. doi: 10.1080/13691457.2023.2243053